

Nowonarodzenie w perspektywie pentekostalnej

Słowa kluczowe: Nowonarodzenie, Odrodzenie duchowe, Uświęcenie, Upamiętanie, Wiara, Zielonoświątkowcy

Nowonarodzenie (gr. παλιγγενεσία, „odrodzenie”, „narodzenie na nowo” albo „z góry” – wywodzone od zwrotu γεννάω ἄνωθεν) jest istotnym składnikiem wiary chrześcijańskiej. Elementy doktryny o nowonarodzeniu znajdujemy już w Starym Testamencie w zapowiedziach (proroctwach) ustanowienia „nowego przymierza”, stworzenia „nowego serca” i wzbudzenia do życia „martwych kości” (Jer 24,7; 31,31; 32,38; Ezd 11,19; 36,25–27; 37,1–14)¹. Jednak ta nowa, zapowiedziana i wyczekiwana² jakość ludzkiej egzystencji, zgodnie z nauką Nowego Testamentu znajduje swe spełnienie dopiero w osobie Jezusa Chrystusa, w Jego śmierci i zmartwychwstaniu (Jn 1,12; 15,1–7; Rz 3,22–25; 5,6; 6,1–7; 8,8–17; 1 Kor 1,18; Ef 2,4–10), i jest częścią Bożego planu zbawienia z łaski przez wiarę oraz dziełem Ducha Świętego w życiu człowieka (Tyt 3,3–7; Jn 3,3–8)³. Nowonarodzenie należy więc do istoty zbawienia i pozostaje dobrem wspólnym całego chrześcijaństwa, pomimo że w nauce i praktyce różnych Kościołów znajdujemy jego odmienne prezentacje.

Charakterystycznym, wyróżniającym elementem wiary i praktyki zielonoświątkowej jest chrzest w Duchu Świętym, połączony z darem języków

* Mgr Piotr Nowak jest wykładowcą w Wyższej Szkole Teologiczno-Społecznej w Warszawie i duchownym Kościoła Zielonoświątkowego.

¹ M. R. Gordon, *Regeneration*, [w:] *New Bible Dictionary*, red. I. H. Marshall i in., wyd. 3, Leicester 1996, s. 1005.

² Doskonałym przykładem tęsknoty za nową jakością życia w relacji z Bogiem i ludźmi jest modlitwa Dawida – Psalm 51, a w szczególności wiersz 12: „Serce czyste stwórz we mnie, o Boże, a ducha prawego odnow we mnie!”.

³ W. Benedyktowicz, *Co powinniśmy czynić. Zarys ewangelickiej etyki teologicznej*, Warszawa 1975, s. 121.

(głosolalia). Jednak to, co zielonoświątkowców odróżnia od pozostałych kierunków chrześcijaństwa, samo w sobie nie stanowi centrum pentekostalnej doktryny. Teolog katolicki i badacz pentekostalizmu Ks. Andrzej Siemieniowski stwierdza: „Jako centrum wiary bywa postrzegane wejście w osobistą relację z Jezusem Chrystusem. To więc, co jest specyficznie pentekostalne, pozostaje w tej perspektywie na drugim miejscu po tym, co specyficzne dla chrześcijaństwa jako takiego. Podstawowym skojarzeniem ze słowem »doświadczenie« jest »doświadczenie krytyczne« nawrócenia (ang. *crisis experience*), przez które człowiek dochodzi do poznania zbawienia”⁴.

Korzenie pobożności i doktryny pentekostalnej

Właściwa prezentacja odrodzenia w perspektywie pentekostalnej (zielonoświątkowej), z uwagi na specyfikę tegoż wyznania, wymaga przedstawienia choćby ogólnego zarysu historii i doktryny pentekostalnej. W opinii ekumenisty Karola Karskiego pentekostalizm „jest przejawem entuzjastycznego chrześcijaństwa, chrześcijaństwa, które jego zwolennicy wiążą z działaniem trzeciej osoby Trójcy Świętej – Ducha Świętego”⁵. Ruch pentekostalny, zwany także ruchem zielonoświątkowym, powstał na początku XX wieku w Stanach Zjednoczonych i obecnie należy do największych wyznań chrześcijańskich na świecie⁶. Klasyczni zielonoświątkowcy⁷

⁴ A. Siemieniowski, *Ochrzczeni w jednym Duchu. Perspektywy integracji mistycyzmu pentekostalnego z duchowością katolicką*, Wrocław 2002, s. 246–247.

⁵ K. Karski, *Symbolika. Zarys wiedzy o kościołach i wspólnotach chrześcijańskich*, Warszawa 1994, s. 183.

⁶ V. Synan określa liczbę klasycznych zielonoświątkowców na ponad 200 milionów, a łącznie z członkami ruchu charyzmatycznego na ponad 500 milionów. Por. V. Synan, *Historia ruchu zielonoświątkowego i odnowy charyzmatycznej*, przeł. M. Wilkosz, Kraków – Szczecin 2006, s. 13.

⁷ Z uwagi na pochodzenie oraz dynamiczny rozwój, na przestrzeni lat pentekostalizm przybrał różne formy. Ruch obejmuje klasyczne denominacje zielonoświątkowe oraz wiele niezależnych i niedenominacyjnych społeczności zielonoświątkowych i charyzmatycznych. Za klasycznych zielonoświątkowców uważa się tych, którzy wierzą w tzw. dwa błogosławieństwa związane z działaniem Ducha Świętego w człowieku (odrodzenie i chrzest w Duchu Świętym), a nie trzy (odrodzenie, uświęcenie i chrzest w Duchu Świętym). Klasyczne denominacje zielonoświątkowe to: Church of God in Christ, Assemblies of God oraz im podobne. Por. D.A. Oss, *Stanowisko zielonoświątkowo-charyzmatyczne*, [w:] *Dary Ducha we współczesnym Kościele*, red. S.N. Gundry, W.A. Gruden, przeł. M. Wilkosz, Katowice 2008, s. 283–284. Kościół Zielonoświątkowy w Polsce wpisuje się w nurt klasycznego pentekostalizmu.

wyznają charakterystyczną dla nich doktrynę o chrzcie w Duchu Świętym połączonym z darem mówienia innymi językami (glosolalia). Wierzą, że w chrzcie w Duchu Świętym chrześcijanin spotyka Ducha Świętego w taki sposób, że zostaje wypełniony mocą, aby być skutecznym świadkiem Jezusa w otaczającym go świecie (Dz 1,8)⁸.

Korzenie doktryny i pobożności zielonoświątkowej sięgają szesnastowiecznej Reformacji oraz następujących po niej ruchów perfekcjonistycznych i charyzmatycznych⁹. Począwszy od radykalnego skrzydła Reformacji, poprzez bogaty w doświadczenia duchowego przebudzenia ruch uświęceniowy XVIII i XIX wieku w Wielkiej Brytanii i w Ameryce Północnej (Jonathan Edwards, Charles G. Finney, Dwight L. Moody, Robert P. Smith, Benjamin H. Irwin), rozwija się świadomość potrzeby bezpośredniej, osobistej relacji z Bogiem, potwierdzanej w praktycznym życiu tak wierzącego, jak i wspólnoty¹⁰. Kluczową kwestią odnowy życia duchowego w tamtym okresie stało się doświadczenie „przełomu”, nawrócenia do Boga rozumianego jako nowonarodzenie z Ducha Świętego według zasady: „Stare przeminęło, oto wszystko stało się nowe” (2 Kor 5,17b).

Typowym przykładem osoby odrodzonej oraz jedności osobistego doświadczenia z głoszoną nauką jest twórca metodyzmu, John Wesley (1703-1791). O swojej kondycji duchowej sprzed nawrócenia powiedział: „Oto ja, pracujący nad nawróceniem innych, nigdy nie byłem nawrócony”, oraz: „Miałem wówczas wiarę nie syna, który bezgranicznie uwielbia, lecz osoby przejętej zabobonnym lękiem”¹¹. Po doświadczeniu odrodzenia wraz z innymi mógł nauczać: „Religia jest zasadą wewnętrzną, jest duchem, który

⁸ *Raport piątej fazy międzynarodowego dialogu między niektórymi klasycznymi Kościołami zielonoświątkowymi i ich przywódcami a Kościołem rzymskokatolickim (1998-2006). O stawianiu się chrześcijaninem. Rozważania w oparciu o Pismo Święte i pisma patrystyczne oraz refleksje współczesne*, [w:] *Studia i Dokumenty Ekumeniczne*, 2/2009, s. 157.

⁹ Będąc świadomi własnych korzeni w szeroko rozumianym protestantyzmie, zielonoświątkowcy zazwyczaj czują szczególną więź z pierwszymi uczniami, na których w dniu Pięćdziesiątnicy zstąpił Duch Święty i którzy z tego powodu mówili „innymi językami”. Tę szczególną więź dostrzegamy np. w dialogu: „Zaraz, zaraz! – powiedział – to zaczęło się w Ameryce prawda? Pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, nieprawdaż? O, nie – odpowiedziałem – zupełnie nie ma pan racji! To zaczęło się w Jerozolimie, a pochodzi z nieba”. Według: D. Prince, *Cele pięćdziesiątnicy. Podstawy wiary chrześcijańskiej*, przeł. R. Szaflarski, Lublin 1986, s. 21.

¹⁰ Z. Pasek, *Ruch zielonoświątkowy*, Kraków 1992, s. 15–19.

¹¹ M. Lelievre, *Jan Wesley. Jego życie i dzieło*, Warszawa 2006, s. 87–88.

przenikał Chrystusa, czyli jest to odnowienie duszy na obraz i podobieństwo Boga w sprawiedliwości i prawdziwej świętości. Odnowienie to może dopełnić się w nas jedynie dzięki działaniu Ducha Świętego”¹².

Pierwsi zielonoświątkowcy zazwyczaj byli już dobrze ugruntowanymi w wierze chrześcijanami. Wielu wywodziło się z anglikańsko-metodystyczno-wesleyańskiej tradycji uświęceniowej i wyznawało doktrynę o całkowitym uświęceniu. Inni mieli związek z ruchem z Keswick i wierzyli w „zwycięskie życie”. Jednak niezależnie od pochodzenia wszyscy deklarowali, że nawrócili się, powierzyli swoje życie Jezusowi Chrystusowi i zostali usprawiedliwieni. Wskazując na Rz 8,9b: „A jeśli ktoś nie ma Ducha Chrystusa, ten do Niego nie należy”, rozumieli, że w momencie swojego chrześcijańskiego nawrócenia otrzymali Ducha Świętego. Bardzo poważnie traktowali życie w świętości i ufali w rzeczywistą, praktyczną pomoc Ducha Świętego w codziennym życiu¹³.

Upamiętanie i wiara jako początek procesu nowonarodzenia

Rozważając zbawcze dzieło Chrystusa, a w szczególności jego skutki w życiu człowieka, dotykamy kwestii określanej mianem „porządku zbawienia” (łac. *ordo salutis*)¹⁴. Biblia nie podaje takiego porządku w sposób bezpośredni (choć jego załączek można odnaleźć w Ef 1,11–14 i Rz 8,28–30), co jednak nie znaczy, że próby całościowego i spójnego ujęcia zbawczego dzieła Chrystusa w odniesieniu do człowieka są nieuprawnione. Nowonarodzenie jest częścią, jest jednym ze skutków tego dzieła i byłoby niepełnym omawianie go w oderwaniu od innych. Jednak z konieczności, ze względu na temat główny, nowonarodzenie w niniejszym opracowaniu zostaje przedstawione jedynie w ogólnym kontekście tego, co nazywamy porządkiem zbawienia.

Myer Pearlman¹⁵, jeden z pierwszych teologów klasycznego

¹² Tamże, s. 412.

¹³ *Raport piątej fazy ...*, s. 160.

¹⁴ Termin *ordo salutis* pochodzi z ok. 1737 r. i przypisuje się go luterzańskiemu teologowi Jakobowi Carpovi (1699-1768), chociaż samo zagadnienie jest oczywiście wcześniejsze. Dotyczy pytania o porządek logiczny (nie chronologiczny), w jakim grzesznik dochodzi do stanu pełnego zbawienia.

¹⁵ Absolwent i wykładowca Central Bible Institute (Assemblies of God) w Springfield, Missouri.

pentekostalizmu, wskazuje na trzy aspekty zbawienia: usprawiedliwienie, odrodzenie i uświęcenie, które w procesie zbawienia zachodzą jednocześnie i w rzeczywistości są nierozdzielne¹⁶. Zbawienie w jego wszystkich aspektach jest darem łaski Bożej (Ef 2,8–9). Pearlman za Boże wymogi w stosunku do człowieka, którego On przyjmuje ze względu na Chrystusa, uważa upamiętanie i wiarę, nazywając je „warunkami zbawienia” lub przygotowaniem do przyjęcia zbawienia; jednocześnie podkreśla na tym etapie pomocnicze działanie Ducha Świętego¹⁷. Podobnego zdania jest Daniel B. Pecota. Upamiętanie i wiara stanowią dwa istotne elementy nawrócenia. Upamiętanie to „odwrócenie się od”, a wiara to „zwrócenie się ku”. Podstawowe słowa wyrażające w Starym Testamencie ideę nawrócenia to שׁוּב „zawrócić”, „wrócić” oraz נָחַם „żałować” (נָחַם, niph. perf.), „pocieszać” (1 Sm 15,11; Jer 3,19; Jer 3,7; Oz 6,1). Nowy Testament używa słowa ἐπιστρέφω w sensie „zwrócenia się” do Boga (Dz 15,19; 2 Kor 3,16) i μετανοέω/μετάνοια, żeby oddać ideę „opamiętania” (Dz 2,38; 17,30; 20,21; Rz 2,4). Termin μετανοέω oddaje sens starotestamentowego שׁוּב, kładąc nacisk na umysł i wolę, ale także podkreśla fakt, że cała osoba zmienia się i doświadcza fundamentalnej przemiany swoich postaw.

Wierzyć natomiast to „ufać” „polegać” (hebr. בָּטַח – Jer 17,7; Ps 33,21; Ps 13,6). Jeśli Mu wierzymy, znajdziemy w Nim schronienie (hebr. חָפָה, Ps 18,31; Izaj 57,13). Nowy Testament stan „wiary, zaufania” oddaje greckim słowem πιστεύω. Termin „wiara” (gr. πίστις) używany jest niemal wyłącznie w odniesieniu do bezwarunkowego zaufania, posłuszeństwa i zależności od Boga (Rz 4,24), Chrystusa (Dz 16,31), ewangelii (Mk 1,15) lub imienia Chrystusa (Jn 1,12). Jesteśmy zbawieni z łaski przez wiarę (Ef 2,8). Wiara w Syna Bożego prowadzi do życia wiecznego (Jn 3,16). Bez wiary nie możemy podobać się Bogu (Hebr 11,6). Wiara jest więc postawą pełnego, posłusznego zaufania Bogu i charakteryzuje każde prawdziwe dziecko

¹⁶ M. Pearlman, *Doktryny biblijne. Zarys teologii systematycznej*, przeł. K. Dubis, Suchacz 1998, s. 173.

¹⁷ Tamże, s. 175–176. Autor rozumie „warunki zbawienia” nie jako zasługę człowieka, gdyż wszystko, co jest potrzebne do zbawienia, zostało już dla niego zrobione przez Chrystusa. Przez upamiętanie nawracający się usuwa przeszkodę do otrzymania zbawienia, a przez wiarę ten dar przyjmuje. Zielonoświątkowcy za Wesleyem i Arminiuszem są zwolennikami umiarkowanego synergizmu (współdziałania).

Boże¹⁸. Podobnie uważa Kevin Conner¹⁹. Jego zdaniem istnieje tzw. „ludzka strona”, odpowiedzialność człowieka za przyjęcie tego, co Bóg udostępnił w Chrystusie. Boska suwerenność i ludzka odpowiedzialność spotykają się na planie zbawienia, w którym odwrócenie się od martwych uczynków oraz wiara w Boga są „fundamentalnymi stopniami”.

Człowiek zwracający się do Boga w upamiętaniu i w wierze zostaje przez Niego uznany za usprawiedliwionego i doświadcza odrodzenia. Usprawiedliwienie jest aktem, w którym, na podstawie sprawiedliwego dzieła zadośćuczynienia Chrystusa na krzyżu, Bóg uwalnia potępionych grzeszników od wszelkiej winy grzechu i od jego wiecznych konsekwencji oraz deklaruje, że są w Jego oczach całkowicie sprawiedliwi (Rz 3,21–26)²⁰. Biblijne terminy użyte do opisu Bożego dzieła usprawiedliwienia to hebr. קָרַף (2 Mojż 23,7; 5 Mojż 25,1; 1 Krl 8,32; Prz 17,15), oraz gr. δικαιόω (Mt 12,37; Rz 3,20; 8,33–34). Sednem ewangelii jest prawda, że usprawiedliwienie ma swoje źródło w niezasłużonej łasce Bożej (Rz 3,24) i darze w postaci krwi Chrystusa przelanej na krzyżu (Rz 5,19). Myer Pearlman stwierdza: „On sam poprzez odkupienie w Chrystusie zapłacił pełną karę za grzech bez względu na zasługi czy też brak zasług człowieka”²¹. Ponieważ jesteśmy w Nim (Ef 1,4.7.11), Jezus Chrystus stał się naszą sprawiedliwością (1 Kor 1,30). Bóg uznaje (gr. λογίζομαι) Jego sprawiedliwość za naszą – Jego sprawiedliwość została nam przypisana²². Usprawiedliwienie otrzymujemy zawsze i tylko przez wiarę²³. Usprawiedliwieni z łaski przez wiarę „pokój mamy z Bogiem” (Rz 5,1) oraz jesteśmy zachowani od „gniewu Bożego” (Rz 5,9). Mamy pewność ostatecznego uwielbienia (Rz 8,30), a obecnie i w przyszłości wolność od potępienia (Rz 8,33–34). Usprawiedliwienie sprawia, że stajemy się „dziedzicami żywota wiecznego” (Tyt 3,7).

¹⁸ D.B. Pecota, *The Saving Work of Christ*, [w:] *Systematic Theology. A Pentecostal Perspective*, red. S.M. Horton, Missouri 1994, s. 39–41.

¹⁹ K. Conner, *Fundamenty doktryny chrześcijańskiej. Praktyczny przewodnik po zasadach wiary chrześcijańskiej*, przeł. M. Muszczyński, Wrocław 2000, s. 289–290.

²⁰ D. B. Pecota, *The Saving Work...*, s. 45–46.

²¹ M. Pearlman, *Doktryny biblijne...*, s. 184.

²² Por. K. Conner, *Fundamenty doktryny chrześcijańskiej...*, s. 313.

²³ Ponieważ wiara w ruchu pentekostalnym odgrywa fundamentalną rolę, należy podkreślić, iż zielonoświątkowcy zgodnie z nauką Nowego Testamentu przyjmują, że usprawiedliwienie następuje zawsze „przez wiarę”, i nigdy „z powodu” wiary.

Istota nowonarodzenia

Usprawiedliwienie i odrodzenie to dwie nierozdzielne części tego samego Bożego daru dla człowieka. Jeśli usprawiedliwienie powoduje zmianę naszego statusu przed Bogiem, to odrodzenie wywołuje zmianę w naszej naturze. Kiedy łaska Ducha Świętego dotyka serca i umysłu, odczuć i woli człowieka, w taki sposób, że świadomie spotyka on Pana, mamy wówczas do czynienia z autentycznym doświadczeniem Boga. „W tym doświadczeniu człowiek dochodzi do osobistej świadomości Boga, do przekonania płynącego z wiary, że Boża miłująca obecność jest objawiona w osobie Syna przez Ducha Świętego”²⁴. Zielonoświątkowy komentarz do Nowego Testamentu definiuje odrodzenie jako „ponowne stworzenie i przemianę człowieka (Rz 12,2; 2Kor 5,17; Ef 4,23–24), dokonaną przez Ducha Świętego” (Jn 2,6; Tyt 3,5)²⁵. Dla D. Pecota „odrodzenie to decydujące i natychmiastowe działanie Ducha Świętego, przez które odtwarza On wewnętrzną naturę człowieka”²⁶. K. Conner nazywa odrodzenie Bożym aktem, „poprzez który Bóg udziela pokutującemu grzesznikowi boskiego i duchowego życia, które doprowadza go do jedności z Bogiem i wprowadza do Bożej rodziny”²⁷. Rzeczownik na określenie odrodzenia, gr. *παλιγγενεσία*, pojawia się w Nowym Testamencie tylko dwa razy. O ile w Mt 19,28 odnosi się do czasów ostatecznych, to w Tyt 3,5 oznacza duchowe odnowienie człowieka. Słowa, iż Bóg zbawił nas przez „kąpiel odrodzenia” wskazują, że dusza została całkowicie obmyta z nieczystości starego i przygotowana do przyjęcia nowego życia, a doświadczenie to jest zobrazowane poprzez chrzest wodny (Dz 22,16)²⁸. Nowy Testament przedstawiając nowe stworzenie (gr. *καινή κτίσις*) jak i odnowę (gr. *ἀνακαίνωσις*), najczęściej mówi o „byciu zrodzonym” (gr. *γεννάω*, „zrodzić”, „począć”). Apostoł Piotr podaje, że Bóg według wielkiego swego miłosierdzia „odrodził nas ku nadziei żywej” (1 Pt 1,3).

Najbardziej istotne informacje odnośnie nowonarodzenia zawarte są w dialogu Jezusa z Nikodemem (Jn 3,1–11), podczas którego sam Zbawiciel „wskazał na największą, powszechną potrzebę wszystkich ludzi – radykalną

²⁴ Raport piątej fazy ..., s. 117.

²⁵ *Odrodzenie*, [w:] *Biblia z komentarzem. Nowy Testament*, Missouri 1996, s. 196.

²⁶ D. Pecota, *The Saving Work...*, s. 43.

²⁷ K. Conner, *Fundamenty doktryny chrześcijańskiej...*, s. 316.

²⁸ M. Pearlman, *Doktryny biblijne...*, s. 191.

zmianę całej natury i charakteru”, gdyż „cała natura człowieka została wypaczona przez grzech odbijający się na życiu każdej jednostki oraz na relacjach międzyludzkich. Dlatego, zanim będzie on mógł prowadzić święte życie teraz i w wieczności, jego natura musi ulec zmianie tak radykalnej, że można ją określić nowym stworzeniem²⁹. Guy P. Duffield i Nathaniel M. Van Cleave w *Foundations of Pentecostal Theology*, w celu podkreślenia głębi zmiany zachodzącej w naturze człowieka podczas nowonarodzenia, w pierwszej kolejności podają, czym nowonarodzenie nie jest, aby następnie omówić to, czym jest. Ich zdaniem nowonarodzenie nie jest poprawą, zewnętrzną korektą, zmianą postępowania na lepsze. Nie jest także religijnością, czyli uznawaniem i praktykowaniem zasad religijnych (Nikodem był człowiekiem religijnym). Również nie jest zmianą serca w tym sensie, że jest zmianą jakiejś części natury człowieka lub usunięciem czegoś z jego życia. Jest natomiast umożliwieniem grzesznikowi udziału w Bożej naturze (2 Pt 1,4), czyniąc go przez to nowym stworzeniem i łącząc szczególną, osobistą więź z Chrystusem (1 Jn 5,12). Nowonarodzenie to narodziny z Boga (Jn 1,12–13; 1 Jn 5,1), oczyszczenie w „kąpieli odrodzenia” (oczyszczenie duszy ze skazy starego życia), oraz ożywienie w „odnowieniu przez Ducha Świętego” (Tyt 3,5). Jest to również stworzenie, czyli powołanie do istnienia według nowej natury (2 Kor 5,17), a także zmartwychwstanie, co oznacza powstanie wraz z Chrystusem ze śmierci do nowego życia (Rz 6,2–7)³⁰.

Nowonarodzenie, zgodnie ze słowami Jezusa, nie jest opcją lub przywilejem, lecz koniecznością (Jn 3,7). Brak rzeczywistego doświadczenia nowego narodzenia uniemożliwia wejście do Królestwa Bożego, czyli „otrzymanie wiecznego życia i zbawienia przez Jezusa Chrystusa”³¹. Nowonarodzenie jest koniecznością z uwagi na przyjęcie „cielesnej natury” przez człowieka w jego pierwszych, fizycznych narodzinach (Ps 51,5; Ef 2,1; Rz 8,5–8). „Co się narodziło z ciała, ciałem jest” (Jn 3,6), tzn. wydaje owoce/uczynki ciała (Gal 5,19–21), a ci, którzy „te rzeczy czynią, Królestwa Bożego nie odziedziczą”. Natomiast, „co się narodziło z Ducha, duchem jest”, tzn. wydaje owoce Ducha (Gal 5,22–23), i „przeciwko takim nie ma zakonu”.

²⁹ M. Pearlman, *Doktryny biblijne...*, s. 193.

³⁰ Guy P. Duffield, Nathaniel M. Van Cleave, *Foundations of Pentecostal Theology*, Los Angeles (California) 1983, s. 228–230

³¹ *Odrodzenie*, [w:] *Biblia z komentarzem...*, s. 196.

Nowonarodzenie nie ma nic wspólnego z ludzkim wysiłkiem lub staraniem. Człowiek sam z siebie nic nie może zrobić, aby narodzić się na nowo. Zbawienie, a w tym nowonarodzenie, jest w pełni darem Boga. Jan napisał: „Którzy narodziли się nie z krwi ani z cielesnej woli, ani z woli mężczyzny, lecz z Boga” (Jn 1,13). Grecka fraza γεννηθῆναι ἄνωθεν tłumaczona jako „narodzić na nowo”, dosłownie znaczy „narodzić z góry” (Jn 3,7; por. 3,3.5) i przez Jezusa jest bezpośrednio interpretowana jako narodzenie z wody i Ducha (Jn 3,5)³². Sprawcą cudu odrodzenia jest sam Bóg w osobie Ducha Świętego (Jn 3,8).

Człowiek nie może odrodzić samego siebie, jednak powinien zrobić to, co jest niezbędne, aby umożliwić Bogu wykonanie Jego odradzającego dzieła. Jest to wiara w przesłanie Ewangelii oraz akceptacja (przyjęcie) Jezusa Chrystusa jako osobistego Zbawiciela. Grzesznik musi uwierzyć, że dzieło Chrystusa na Krzyżu jest w pełni wystarczające do zbawienia, zgodnie ze słowami Piotra: „Wiedząc, że nie rzeczami znikomymi, srebrem albo złotem zostaliście wykupieni [...], lecz drogą krwią Chrystusa, jako baranka niewinnego i nieskalanego” (1 Pt 1,18–19) oraz „odrodzeni nie z nasienia skazitelnego, ale nieskazitelnego, przez Słowo Boże, które żyje i trwa” (1 Pt 1,23). Zbawienie jest głębokim osobistym doświadczeniem. Wierząc w Chrystusa, we wszystko czym (kim) On jest i co zrobił, człowiek przyjmuje Go jako osobistego Zbawiciela (Jn 1,12–13; Gal 3,26)³³. Billy Graham³⁴ podaje „cztery kroki do pokoju z Bogiem”. Pierwszy to uznanie Bożego działania w przeszłości (Jn 3,16; Gal 2,20). Drugim jest pokuta (upamiętanie) – żal i odwrócenie się od grzechu (Łk 13,3; Mk 1,15). Trzecim krokiem jest przyjęcie Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana, a czwartym publiczne wyznanie Chrystusa (Mt 10,32). Czyniących te kroki Billy Graham zapewnia: „On dotrzymuje słowa. Zostałeś na nowo narodziły. Teraz naprawdę żyjesz!”³⁵.

³² Istnieje wiele interpretacji określenia „narodzenie z wody”. Zielonoświątkowcy zwykle przyjmują, że woda jest symbolem Słowa Bożego lub Ducha Świętego (woda jako symbol Ducha Świętego pojawia się w Jn 7,37–39), natomiast nie przyjmują, że jest to chrzest. Por.: A.D. Palma, *The Holy Spirit. A Pentecostal Perspective*, Missouri 2001, s. 70.

³³ Guy P. Duffield, Nathaniel M. Van Cleave, *Foundations...*, s. 233.

³⁴ Baptysta, organizator kampanii ewangelizacyjnych niemal na całym świecie, uznany w środowisku pentekostalnym za autorytet w sprawach związanych z ewangelizacją.

³⁵ B. Graham, *Musicie się na nowo narodzić*, przeł. K. Wiazowski, Warszawa 1978, s. 205–207.

Konsekwencje nowonarodzenia

Osoba usprawiedliwiona i odrodzona staje się dzieckiem Bożym (Rz 8,15–17; Gal 4,36). Adopcja (gr. υιοθεσία), usynowienie (uznanie za syna/córkę), to przyjęcie do Bożej rodziny, w której usynowiony ma dostęp do wszystkich przywilejów z tym związanych. Usynowienie oznacza więc współdziedziczenie, gdyż „jeśli dziećmi, to i dziedzicami, dziedzicami Bożymi, a współdziedzicami Chrystusa, jeśli tylko razem z nim cierpimy, abyśmy także razem z nim uwielbieni byli” (Rz 8,17)³⁶.

Duchowe przywileje narodzonego na nowo stają się jego wyposażeniem (orężem) w codziennym życiu (Ef 6,10–18). Dobrodziejstwa odrodzenia są jednocześnie jego dowodem i powinny być uwidocznione w postawie oraz w czynach osoby odrodzonej. Zrodzeni z Boga „zwyciężają świat” – wywierają wpływ na jego zasady, standard i praktyki (1 Jn 5,4; Jk 4,4), „zwyciężają nad grzechem” – nie prowadzą życia w grzechu, lecz szukają oczyszczenia krwią Jezusa (Rz 6,14; 1 Jn 1,5–7; 2,1–2; 2,14), „posiadają miłość do Boga i bliźnich” (1 Jn 4,19; 3,14; 5,1–2; Rz 5,5), „żyją sprawiedliwie” (1 Jn 3,7; Mt 5,44–45), „miłują Boże Słowo” (1 Pt 2,2; Kol 3,1–2), „mają świadectwo Ducha” (Rz 8,16; Gal 4,6), oraz „manifestują naturę i charakter Jezusa Chrystusa” (2 Pt 1,4; Jn 1,12; 8,44; Ef 2,1–3)³⁷.

Odrodzenie rozpoczyna w nas proces wzrostu w poznawaniu Boga, w doświadczaniu Chrystusa i Ducha Świętego oraz w rozwoju charakteru. Uświęcenie (gr. ἁγιασμός) oznacza poświęcenie dla kogoś lub czegoś, oddzielenie od świata powszedniego. Dla chrześcijan jest to oddzielenie od grzechu i bycie w bliskiej relacji z Bogiem³⁸. Uświęcenie dla wierzących w Chrystusa nie jest kwestią wyboru, lecz naturalną konsekwencją odrodzenia, sposobem nowego życia³⁹. Mając z powodu narodzenia na nowo udział w Bożej naturze, chrześcijanin łączy się ze swoim Panem, który jest Święty, oddzielony od grzechu (Izaj 6,3; 1 Pt 2,22; 2 Kor 6,14–16). Uświęcenie to akt mający swe źródło w usprawiedliwieniu, a zarazem proces odnoszący się do codziennego

³⁶ A.D. Palma, *The Holy Spirit...*, s. 71.

³⁷ K. Conner, *Fundamenty doktryny chrześcijańskiej...*, s. 318.

³⁸ Tamże, s. 576.

³⁹ Uświęcenie, podobnie jak inne ważne zagadnienia w „porządku zbawienia”, w niniejszej rozprawie jest dotknięte bardzo ogólnie i tylko jako uzupełnienie rozważań o nowonarodzeniu.

życia człowieka narodzonego na nowo⁴⁰. Tych, którzy zostali nazwani świętymi i uświęconymi (1 Kor 1,2; 6,11; 1 Pt 1,2; 2,5), Pismo wzywa do „uświęcenia, bez którego nikt nie ujrzy Pana” (Hebr 12,14). Jest więc uświęcenie zarazem dziełem Boga (Ducha Świętego) i człowieka odrodzonego w tym sensie, że w odrodzonej naturze może on upodabniać się do Jezusa Chrystusa z uwagi na działającego w nim Ducha Świętego (Rz 8,13; 1 Kor 6,11; 2 Tes 2,13). Owoce wiary to owoce Ducha – rezultat Jego przebywania w odrodzonej osobie (1 Kor 3,16–17) i widzialny znak Jego mocy w życiu człowieka (Gal 5,22–23). Paweł stwierdza jednoznacznie: „Jeśli według Ducha żyjemy, według Ducha też postępujemy” (Gal 5,25). Z biblijnego punktu widzenia wytrwanie w wierze odnosi się do ciągłego działania Ducha Świętego, przez którego Bóg kontynuuje dzieło rozpoczęte w nowonarodzeniu (Flp 1,6), gdyż ci, „których Duch Boży prowadzi, są dziećmi Bożymi” (Rz 8,14)⁴¹.

Zielonoświątkowcy stoją na stanowisku, że człowiek odrodzony poprzez bezbożne decyzje oraz akceptację (trwanie) grzesznego stylu życia może zniszczyć (utracić) swoje nowe (duchowe) życie, otrzymane wcześniej od Boga. Możliwość duchowej śmierci chrześcijanina potwierdza Paweł, stwierdzając: „Jeśli bowiem według ciała żyjecie, umrzecie” (Rz 8,13). „Więź naszego dzieciństwa wobec Boga w okresie próby na ziemi jest dobrowolna i rozwiązywalna. W czasie życia na ziemi jej warunkiem jest nasza wiara w Chrystusa, wiara okazywana przez życie w szczerej miłości i posłuszeństwie (Rz 8,12–14; 2 Tym 2,12)”⁴².

Podsumowanie

Rekapitulując powyższe rozważania na temat nowonarodzenia w perspektywie pentekostalnej należy stwierdzić, że:

1. Nowonarodzenie jest pierwotnym, głównym i przełomowym

⁴⁰ M. Pearlman, *Doktryny biblijne...*, s. 198–199.

⁴¹ Zielonoświątkowcy uważają, że częścią dzieła odrodzenia oraz prowadzenia przez Ducha Bożego jest umacniające doświadczenie zwane chrztem w Duchu Świętym. To umacniające doświadczenie nie jest niezależne od odrodzenia, gdyż odrodzenie jest „otwarcie drzwi” dla duchowej mocy. W chrzcie w Duchu Świętym chrześcijanin zostaje wyposażony w moc Ducha do składania świadectwa i służby. Por. D.A. Oss, *Stanowisko zielonoświątkowcharyzmatyczne...*, s. 311.

⁴² *Odrodzenie*, [w:] *Biblia z komentarzem...*, s. 196.

- doświadczeniem człowieka przyjmującego Boże zbawienie.
2. Nowonarodzenie jest darem Boga. Osobą dokonującą odrodzenia jest Duch Święty.
 3. Nowonarodzenie jest poprzedzone upamiętaniem (żalem i odwróceniem się od grzechu), oraz osobistą wiarą w dokonane przez Chrystusa dzieło odkupienia człowieka.
 4. Nowonarodzenie jest wzbudzeniem do nowego życia duchowego, jest darowaniem człowiekowi nowej, duchowej natury będącej częścią natury Boga.
 5. Poprzez akt nowonarodzenia Duch Święty zamieszkuje w człowieku.
 6. Nowonarodzenie jest koniecznością – bez doświadczenia nowonarodzenia nie można być zbawionym.
 7. Nowonarodzenie jest początkiem nowego duchowego życia rozwijającego się w uświęceniu dzięki współdziałaniu człowieka odrodzonego z Duchem Świętym.
 8. Nowonarodzony z powodu ponownego upadku w grzech i braku upamiętania może stracić nowe życie otrzymane wcześniej od Boga.

Summary

This article presents the concept of being Born-again as the essential element of Christian faith, as understood by the Pentecostal community. Referring to the holiness roots and doctrine of Pentecostalism, the author discusses the essence of spiritual rebirth as well as the process by which it occurs as being the initial, central, and critical experience of a person receiving God's salvation. In the Pentecostal perspective, spiritual rebirth is a gift from God and the person performing it is the Holy Spirit. The act of rebirth is preceded by repentance (regret and turning from sin) and personal faith as Christ redeems the individual. Spiritual rebirth is the awaking of a person to new life spiritually and the impartation of a new spiritual nature, a portion of the Divine nature of God. Through the act of rebirth, the Holy Spirit begins to dwell within the individual. For Pentecostals, being Born-again is an absolute necessity – without which one cannot be saved. It is the beginning of new spiritual life which then develops through the process of sanctification, a process which occurs thanks to

the efforts of both the Born-again individual and the Holy Spirit. A Born-again person who again falls into sin but does not repent and turn from that sin can lose the new life which has been received from God.

Keywords: Rebirth (being Born-again), Spiritual rebirth, Sanctification, Repentance, Faith, Pentecostals

Bibliografia

- Benedyktowicz W., *Co powinniśmy zrobić, Zarys ewangelickiej etyki teologicznej*, Warszawa 1975
- Biblia, Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Towarzystwo Biblijne w Polsce, Warszawa 1975
- Conner K., *Fundamenty doktryny chrześcijańskiej. Praktyczny przewodnik po zasadach wiary chrześcijańskiej*, przeł. M. Muszczyński, Wrocław 2000
- Duffield G.P., Van Cleave N.M., *Foundations of Pentecostal Theology*, L.I.F.E. Bible College, Los Angeles (California) 1983
- Gordon M.R., *Regeneration*, [w:] *New Bible Dictionary*, red. I.H. Marshall i in., Inter-Varsity Press, wyd. 3, Leicester 1996
- Graham B., *Musicie się na nowo narodzić*, przeł. K. Wiazowski, Słowo Prawdy, Warszawa 1978
- Karski K., *Symbolika. Zarys wiedzy o kościołach i wspólnotach chrześcijańskich*, Warszawa 1994
- Lelievre M., *Jan Wesley. Jego życie i dzieło*, Warszawa 2006
- Odrodzenie*, [w:] *Biblia z komentarzem. Nowy Testament*, Life Publishers International, Springfield, Missouri 1996
- Raport piątej fazy międzynarodowego dialogu między niektórymi klasycznymi Kościołami zielonoświątkowymi i ich przywódcami a Kościołem rzymskokatolickim (1998-2006). O stawianiu się chrześcijaninem. Rozważania w oparciu o Pismo Święte i pisma patrystyczne oraz refleksje współczesne*, [w:] *Studia i Dokumenty Ekumeniczne*, 2/2009, s. 59-176
- Oss D.A., *Stanowisko zielonoświątkowo-charyzmatyczne*, w: *Dary Ducha we współczesnym Kościele*, red. S. N. Gundry, W. A. Gruden, przeł. M. Wilkosz, Katowice 2008

- Palma A.D., *The Holy Spirit. A Pentecostal Perspective*, Missouri 2001
- Pasek Z., *Ruch zielonoświątkowy*, Kraków 1992
- Pearlman M., *Doktryny biblijne. Zarys teologii systematycznej*, przeł. K. Dubis, Suchacz 1998
- Pecota D.B., *The Saving Work of Christ*, w: *Systematic Theology. A Pentecostal Perspective*, red. S.M. Horton, Missouri 1994
- Prince D., *Cele pięćdziesiątnicy. Podstawy wiary chrześcijańskiej*, przeł. R. Szaflarski, Lublin 1986
- Siemieniowski A., *Ochrzczeni w jednym Duchu, Perspektywy integracji mistycyzmu pentekostalnego z duchowością katolicką*, Wrocław 2002
- Synan V., *Historia ruchu zielonoświątkowego i odnowy charyzmatycznej*, przeł. M. Wilkosz, Kraków-Szczecin 2006

**CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE**

Rok LVI

Zeszyt 1

**ROCZNIK
TEOLOGICZNY**

WARSZAWA 2014

Spis treści

ROZPRAWY

GRZEGORZ BOBORYK, <i>ṣaddîq</i> wobec Boga JHWH na przykładzie wybranych psalmów. Studium teologiczne	5
LESZEK JAŃCZUK, <i>Novum Instrumentum omne</i>	27
JERZY OSTAPCZUK, Raz jeszcze o edycji tekstu i erratach Ewangeliarza Archangielskiego (1092 r.)	41
KS. PIOTR PIETKIEWICZ, <i>Misterium Paschy Chrystusa</i>	49
СЕРГЕЙ Ю. ТЕМЧИН, Печско-мохачский епископ Никанор (Меленти- евич) как автор службы сербскому деспоту Иоанну Бранковичу	63
KS. MAREK ŁAWRESZUK, <i>Edykt tolerancyjny a rozwój tradycji liturgicznej</i> ...	73
PIOTR NOWAK, <i>Nowonarodzenie w perspektywie pentekostalnej</i>	89
TOMASZ JÓZEFOWICZ, <i>Czy Boża wola może być podstawowym kryterium dobra moralnego? Polemika z tezą Kaia Nielsena</i>	103
JANUSZ KUCHARCZYK, <i>Wybrane aspekty sporu kreacjonizmu z ewolucjonizmem</i>	121
TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, <i>Przedstawicielstwo dyplomatyczne Stanów Zjednoczonych Ameryki przy Watykanie a Pierwsza Poprawka do Konstytucji USA (aspekty historyczne i prawne)</i>	155
MAREK BŁASZKOWSKI, <i>Ograniczenia wolności sumienia i religii funkcjonariuszy publicznych</i>	181
ZBIGNIEW PASZTA, <i>Rola społeczności luterańskiej w działaniach organizacji międzynarodowych wobec Izraela w latach 1948-2010</i> ...	199

RECENZJE

Tadeusz J. Zieliński, <i>Protestantyzm ewangelikalny. Studium specyfiki religijnej</i> , Wydawnictwo Naukowe ChAT, Warszawa 2013 (KS. CZESŁAW RYCHLICKI)	219
Noemi Modnicka, <i>Małe światy polskiego ewangelikalizmu. Studium z antropologii interpretatywnej</i> , Łódź 2013 (ZBIGNIEW PASEK)	227